

La noroc

Autor: Franz Xaver Kroetz

Franz Xaver Kroetz (n. 1946) este unul dintre cei câțiva clasici în viață ai dramaturgiei de expresie germană. A urmat mai întâi cursurile unei școli de actorie din München iar apoi pe acelea ale prestigiosului Max-Reinhardt-Seminar din Viena. Celebritatea a cunoscut-o încă de timpuriu. La numai 22 de ani, era deja unul dintre cei mai jucați dramaturgi din RFG. Primele sale piese l-au impus cu autoritate, alături de Botho Strauss, ca pe una dintre cele mai importante voci noi în teatrul german. Dar el s-a bucurat și de un alt soi de publicitate: în 1971, la premiera müncheneză a pieselor sale *Hausarbeit* (Muncă la domiciliu) și *Hartnäckig* (Cu-ndârjire), mai mulți membri ai unor grupări neonaziste au încercat să împiedice desfășurarea spectacolelor. Kroetz fost și un foarte popular actor de televiziune, datorită rolului principal pe care l-a interpretat într-un serial polițist care s-a-ntins peste mai mulți ani. A scris aproape 70 de piese, poezie și proză. S-a bucurat, firește, de numeroase premii și distincții dintre cele mai importante, printre acestea *Premiul German al Criticii* (1972), *Premiul Pentru Dramaturgie al Festivalului de la Mülheim* (1976), *Premiul Bertolt Brecht Pentru Literatură* (1995), *Crucea de Merit a Ordinului de Merit în Grad de Cavalier al Ordinului de Merit al RFG* (2005), *Premiul Marie-Luise Fleißer* (2007), *Premiul Bavarez pentru Film* (2008).

Sinopsis

Genul: Monodramă cu eventuale accente comice

Distribuția: 1 f

O tânără mamă cu pruncul ei pleacă într-o călătorie cu trenul. Piesa este de fapt un monolg ...dialogat, în sensul că femeia stă de vorbă în permanență cu băiețelul, care-i prea mic ca să vorbească și ca să înțeleagă. Dar asta nu-i o problemă, căci mama îi anticipează „răspunsurile”, reacțiile, emoțiile. La care reacționează la rândul ei. Oare unde duce călătoria asta, așteptată cu atâta nerăbdare? Vom afla pe parcursul piesei / călătoriei. Nu va fi un drum foarte lung, în schimb, promite să fie – eventual! – unul important. Căci, în gara de destinație, este posibil, poate chiar probabil?, ca mama și copilul să fie așteptați

de tatăl celui din urmă. Care nu e și soțul celei dintâi. Nu, el este un domn bine situat social și financiar, cu o familie pe măsură, care a avut o aventură cu tânăra de condiție modestă. O femeie care, pe parcursul călătoriei, dă dovadă de un moral imbatabil. Deloc deprimată de situația ei, vede numai lucrurile bune din viață. Deși muncește greu și din greu, e apreciată de șef. Și nu cârtește, ca alții, împotriva condițiilor de muncă. Sau a salariului de mizerie. Iar asta i-ar putea aduce câțiva pfennigi în plus pe oră. Care, economisiți cu atenție, îi vor permite, poate, într-o bună zi, chiar și o locuință mai bună.

Să fie oare această stare de optimism motivată de întâlnirea apropiată cu tatăl copilășului, de vreo eventuală contribuție a acestuia la îmbunătățirea situației lor materiale? Nicidecum. Așa e ea: tonică, optimistă, animată de o credință indestructibilă în niște valori precum munca, chibzuința etc. Așa sunt mai toți oamenii mărunți ai lui Kroetz. Căci, așa cum vom afla spre finalul călătoriei cu trenul (care e o bucurie în sine pentru tânăra femeie și, presupune ea, și pentru copilășul ei) este foarte puțin probabil ca tatăl să fie în gară. De fapt, mai degrabă imposibil. Mult mai probabil e, zice femeia, să se plimbe puțin prin acel oraș, cu satisfacția de a vizita un loc nou. Și să revină acasă cu trenul de seară.

Comentariul lui Scora

Dincolo de povestea în sine, cu problematica ei, piesa are o calitate pe care o au toate textele lui Kroetz: nu se apropie nici o secundă de melodramă, de dulcегărie, de sentimentalismul ieftin. Tânăra femeie nu e o victimă! Și nu intenționează să treacă drept victimă. Nu vrea să înduioșeze. Și tocmai demnitatea și tonusul personajului fac ca povestea să fie mai răscolitoare. Cu cât lucrurile despre care vorbește ea sunt mai triste, în fond, cu atât râsul ei cristalin le contrabalansează mai eficient. Un rol pe care orice tânăra actriță nu poate decât să și-l dorească.

Detalii tehnice

Premiera absolută a avut la prestigiosul *Theater am Neumarkt* din Zürich în 1976.

În România, piesa a fost prezentată pentru prima oară în 2000, la Teatrul ACT, în regia lui Cristian Juncu. Ulterior au avut loc și alte montări.

Drepturile de reprezentare: Kroetz-Dramatik, Kirchberg 3, D-83352, Altenmarkt, Deutschland. E-mail: kroetz.dramatik@gmx.de

Pentru drepturile asupra versiunii românești: Victor Scoradeț, vicmarsco@yahoo.de

Mostră text

Da, da, există o mulțime de tătici care și-ar linge degetele după un băiețel atât de cuminte, numai de-ar putea să pună mâna pe el! Numai că nu-i de dat! *Râs cristalin.*

Pauză.

Pun pariu că tăticul e în gară, fiindcă de-abia așteaptă să ne vadă. Și cât de mult a așteptat! Un sfert de oră, numai pentru noi! Ca nu cumva să ne scape, așa și-a zis el.

Pauză.

Acum nu a ajuns încă în gară, fiindcă e prea devreme. Și are oare habar băiețelul ăsta prostuț la ce oră ajungem? Mămica, însă, ea știe: Plecarea din gara mare, ora 13 și 30, sosirea la Rosenheim, ora 14 și 12. Merge repede, fiindcă ăsta e un tren accelerat. Pentru alții, care merg în fiecare zi cu trenul, nu-i mare lucru, dar noi trebuie să fim atenți! Și încă cum! *Râde.* Ce vină are băiețelul, dacă are o mămică proastă? Dar, dacă are să se facă un băiat frumos, atunci are să se-nsoare într-o bună zi cu o prințesă, poate. Dar nu poți niciodată să știi ce te așteaptă. Sau poate cu fata frumoasă a unui milionar. Și atunci, poate că nu o va uita cu totul nici pe bătrâna lui mamă, cel puțin așa sper. Chiar dacă va trăi într-o altă lume! *Râs cristalin.*

Pauză.

Vezi, când stai așa în tren și mergi în depărțări, visele prind aripi, cum se spune!

Tăticul are să vină în orice caz, chiar dacă nu-i e ușor, din cauză că, *râs cristalin*, el mai e și în altă parte tătuc, și e nevoie de el și acolo. Dar asta nu

contează. Astăzi și-a luat demult liber de la toate celelalte obligații, pentru noi doi.

Odată și odată, tăticul are să aibă bani mulți, mulți de tot, fiindcă e isteț, și atunci are să ne cumpere o căsuță în mijlocul pădurii. *Râs cristalin*. Cu o fântână în față, și când te uiți pe geam, afară vezi pajiștea și vișeii cum aleargă și se hârjonesc. Și, dacă nu o să se grăbească prea tare să crească, atunci Karli are să apuce să se joace în nisip în fața casei și să construiască un castel. Și nimeni nu are voie să vină și să i-l dărâme! *Râs cristalin*. Dar acolo n-are nimeni cum să ajungă, căci căsuța e ascunsă adânc, în mijlocul pădurii, și nimeni nu poate s-o găsească, în afară de tăticul.

Pauză.

Sigur, tăticul nu o să poată să vină mereu, fiindcă mai are și alte treburi, dar noi îl așteptăm credincioși seară de seară și, o dată pe săptămână, tot ne face el surpriza și vine sigur-sigur. Și rămâne peste noapte și se bucură cu noi fiindcă toată săptămâna se gândește cum să plece de acasă și să vină la noi. *Râs cristalin*. Și când vine seara și se lasă-ntunericul, atunci intrăm înăuntru, în căsuță, și mama face focul, ca să fie cald și bine. Și pe urmă încuiem peste tot și ne băgăm în pat și ne culcăm și așteptăm până se face iarăși ziuă.

Pauză.

Și mama nu mai trebuie să muncească, așa cum muncește acum, toate astea le plătește tăticul, fiindcă îi face plăcere. Poate că mama mai face ceva lucru de mână, că se vinde și are și valoare, cu iglița, că mama se pricepe la asta fiindcă i-a plăcut să învețe. Prostuțul meu mic, el nu știe nimic, habar n-are el cât de mult a durat până au fost gata păturicile cu care i-am mpodobit căruciorul. Așa ceva, numai cu dragoste se face. Iar dragostea, pe asta nu prea o are multă lume. Puțini sunt în stare de atâta dragoste ca mama. E bine că fiecare copil are mămica lui. Sau aproape fiecare. Ce știu ei, copiii, habar nu au ce trebuie să facă atunci când vin pe lume, dacă nu întâlnesc o mămică, în privința asta, tu ai avut noroc, nici nu se compară. O mămică, ea e cea mai importantă, trebuie să ții minte asta, fiindcă tăticul trebuie să se ducă afară, în lume, da' mămica rămâne. *Râs cristalin*. Un tătic e o persoană de care întreabă toată lumea și care are o mulțime de obligații pe cap. Mămica nu.

Pauză.

Noi suntem modești; ăsta e motivul pentru care toată lumea ne iubește, fiindcă nu cerem prea mult. Iar acum stăm chiar într-un tren și mergem la tăticu, fiindcă tăticu ne-a scris: „Dacă vă vine vreodată cheful să ieșiți, treceți și pe la mine...” O să avem o după-amiază frumoasă astăzi. Acum, poate că tata se suie în mașină, se mai uită o dată la ceas și pornește spre gară și când ajungem noi, el e deja acolo și arde de nerăbdare! Ai să vezi.

Pauză.

Ce-ți poți dori mai mult! După ce ne-a-ntâmpinat, și ne-a-ntâmpinat cu toată dragostea, căruciorul va fi pliat, ca să încapă în portbagaj. Pe urmă, ne urcăm și noi, în față, ne așezăm lângă tăticul și ne uităm la el cum conduce, fiindcă facem o excursie frumoasă. O să știe el, tata, încotro. O stațiune frumoasă, cu un local frumos și unde nu-l cunoaște nimeni, fiindcă așa trebuie să fie.

Și atunci coborâm din mașină și intrăm în local și oamenii se uită la noi fiindcă ei cred că așa ieșim noi mereu. Și tăticul spune apoi „Pentru soția mea, o cafea cu înghețată și o prăjitură și pentru mine vin”. Iar noi dăm din cap că da. *Râs cristalin.*

Și dacă pe urmă mai iese și soarele, și nu-i exclus să iasă, atunci, poate că ne așezăm chiar pe o terasă în fața localului. Și tăticul are să te legene cu căruciorul, dacă ești cuminte. Și trebuie să fii cuminte, fiindcă lui tăticu' nu-i place când țiți și când ceilalți se uită la noi fiindcă îi deranjăm. Să nu sărim în ochi, asta e deviza.

(...)